

KORESPONDENCE MEZI MIKULÁŠEM ADAUKTEM VOIGTEM A GELASIEM DOBNEREM

VÁCLAV BARTŮŠEK

Vydání korespondence dvou významných členů piaristického řádu a zároveň dvou osobností naší osvícenské vědy z doby těsně před národním obrozením, tedy z počátků českého i moravského vědeckého života, je jedním z prvních svědectví o utváření a rozvoji vědeckého života v poslední třetině 18. století. Mezi oběma piaristy byl vlastně rozdíl zhruba jedné generace, takže P. Mikuláš Adaukt Voigt a S. Germano (*14. 5. 1733 Litvínov, †18. 10. 1787 Mikulov) by mohl být považován za žáka o 14 let staršího P. Gelasia Dobnera a S. Catharina (*30. 5. / 1. 6. 1719 Praha, †24. 5. 1790 Praha), čemuž odpovídalo také Voigtovo oslovení v dopisech jemu adresovaných. Mladého Voigta však Gelasius Dobner ani jako mladý klerik nebo kněz nikdy na střední škole neučil.¹ Poněkud jiná byla situace obou kleriků v piaristickém řádu, kde oba spolupracovali a Dobner byl v podstatě starším protektorem a tím, kdo Voigta poučoval a zasvěcoval do nuancí piaristického řádového života. To vyvrcholilo až kolem Voigtovy čtyřicítky, když byl v letech 1772–1776, než odešel do Vídně, vicerektorem piaristické koleje v Praze. Zastupoval rektora pražské piaristické koleje, jímž byl v letech 1764–1778 P. Gelasius Dobner.

Korespondence mezi piaristy Mikulášem Adauktem Voigtem a Gelasiem Dobnerem se nenacházela v samostatných předpřipravených svazcích, proto musil editor podstoupit poměrně složitou cestu hledání textů přímo v pramenech, mezi něž patřily především pozůstalost Gelasia Dobnera, kronika pražské piaristické koleje i s později zpracovaným rejstříkem.² Větší problémy byly s rekonstrukcí nedochované Voigtovy pozůstalosti. Zde bylo nutné rozšířit spektrum hledání např. na materiály v Literárním archivu Památníku národního písemnictví, ve Strahovské knihovně a také v jiných institucích. Výsledkem práce bylo nakonec sestavení edice sedmnácti dopisů, tedy spíše jakéhosi zlomku souvislejší korespondence,

1 Bartůšek, Václav: Slánská životní epizoda Fortunáta Durycha v polovině 18. století a její tradice. *Z Českého ráje a Podkrkonoší* 22, 2009, 209–220.

2 Sestavil ho v roce 1902 rektor pražské piaristické koleje P. Aurelius Gardavský a je uložen v NA, Řpi, kolej Praha, kn. 139.

který si vyžadoval větší a rozsáhlejší doplnění vysvětlujícím i kritickým aparátem, jemuž bylo nutné obsah edice přizpůsobit.

V poměrně nevelkém díle se nejdříve dočteme o Mikuláši Aduaktovi Voigtovi a jeho přínosu ke kulturní historii včetně potíží s rekonstrukcí jeho pozůstalosti recepce Voigtova díla v oblasti historia literaria. Ve druhé kapitole Korespondence mezi Mikulášem Aduaktem Voigtem a Gelasiem Dobnerem je možné získat i důležité informace o druhém aktérovi korespondence. Pak editor knihy přistoupil k jádru edice (originálu textu i překladu) – vydání latinsko-české komentované edice korespondence. V ediční poznámce si autor všímá rukopisu korespondence a pravidel transkripce latinského textu. Dále následují přehledy řádových funkcí Mikuláše Aduakta Voigta a Gelasia Dobnera. Zde autor čerpal ze seznamů řádových funkcí uložených v Moravském zemském archivu v Brně (fond E 53 piaristé Mikulov) i v Národním archivu v Praze (fond Řád piaristů). Prameny z Národního archivu, odkud editor mohl získat více informací, však využil poměrně málo. Dále následuje obrazová příloha, která obsahuje celkem sedm obrazů a koresponduje i s obálkou knihy, kde je portrét Aduakta Voigta. Zde uvedené vyobrazení Gelasia Dobnera je poměrně málo známé. Po seznamu pramenů a literatury následuje anglické resumé s klíčovými slovy a dva kratší rejstříky (místní a jmenný).

Edice korespondence mezi Mikulášem Aduaktem Voigtem a Gelasiem Dobnerem editora Josefa Förstera, ačkoliv není velká rozsahem, umožní přesto pozornému čtenáři si o ní udělat celkem reálnou představu. Přináší poznatky a informace, které bychom jinde získávali pouze s obtížemi, nebo by byly nedostupné vůbec. Můžeme tedy doufat, že mezi edicemi pramenů z 18. století získá své stálé místo a bude badateli z oboru kulturních dějin pravidelně využívána.

Förster, Josef (ed.): Admodum Reverende, Religiosissime ac Eximie P. Rector! Korespondence mezi Mikulášem Aduaktem Voigtem a Gelasiem Dobnerem, Scriptorium. Praha 2018, 144 stran, 8 vyobrazení.